

is onbegrijpelijk, dat de schrijver van Merijntje zoo weinig zelf-kritiek bezit, dat hij iets dergelijks aan het publiek meent te kunnen aanbieden en het is nog onbegrijpelijker, dat hij er een ter goeder naam en faam bekend staand uitgever voor heeft weten te vinden. Wat moet men denken van den „ernst” van een schrijver, die op blz. 97 van zijn boekje zegt: „Niemand zal meer willen ontkennen, en zijn vijanden hebben het meer dan eens toegegeven, dat Querido een goed eind stond boven alle andere Hollandse romanschrijvers van zijn tijd.” En die op blz. 105 (dus acht bladzijden later) doodleuk neerschrijft: „Men kan bijvoorbeeld zonder direct onrechtvaardig te zijn en te lasteren, beweren en vrij gemakkelijk bewijzen, dat Israël Querido een zeer zwak romanschrijver (spatieering van A. M. de Jong! R. H.) was. Ik ben volstrekt niet van plan dit tegen te spreken, want ik voel het zelf als volkomen juist.

En dan moet men eens letten op de mentaliteit, die uit deze volzinnen spreekt, die is nog veel verderfelijker en funester dan de belachelijke oppervlakkigheid van denken en oordeelen, waarvan ze getuigen; waarbij men bedenken moge, dat de heer A. M. de Jong de letterkundige adviseur van honderden arbeiders is in zijn dubbele kwaliteit van kritikus in „Het Volk” en vast spreker voor de Vara.

Want wat doet De Jong: hij insinueert minderwaardige gevoelens bij degenen, die een andere opvatting hebben dan hij. In het eerste citaat spreekt hij van „vijanden”; maar ik betwijfel het, of Querido onder zijn competente beoordeelaars, ooit persoonlijke vijanden heeft gehad, al waren er ongetwijfeld vele, die zijn werk slechts onder voorbehoud vermochten te waardeeren. In het tweede citaat spreekt hij van „zonder direct onrechtvaardig zijn” en van „lasteren”, alsof niet ieder het volste recht heeft Querido naar zijn beste weten te beoordeelen, onafhankelijk van de meening, die de heer de Jong zich over hem gevormd heeft. Niemand zal het toch in zijn hoofd halen mijnheer X een schurk te noemen, omdat hij b.v. deze biografie van De Jong over Querido voor een meesterwerk houdt. Men zou hoogstens gerechtigd zijn aan des heeren X kritische competentie te gaan twijfelen! Maar dat is dan toch ook de limiet. Met de moreele meer- of minderwaardigheid van genoemden heer heeft dit oordeel niets te maken. Het is echter een helaas goedkoope, doch onwaardige wijze van kritiekvoering geworden, dergelijke insinuaties in zijn oordeelen in te vlechten.

Of A. M. de Jong er nog ooit van genezen zal? Wij hopen het van harte, zoowel voor hem zelf, als voor de partij, waarvan hij deel uitmaakt; want men denke niet te licht over den invloed, die er uitgaat van een dergelijke kritiekvoering. Zij brengt een innerlijke verwarring teweeg, die op den duur niet nalaten zal haar terugslag te doen gevoelen op het partij-leven zelf, waarin dan al spoedig de verkondiger van een afwijkende meening tot een zedelijk minderwaardige gestempeld wordt. En men behoeft nog zoo ver